13.2.2026

Eduskunta, Sosiaali- ja terveysvaliokunta
S-posti: Sosiaali-jaterveysvaliokunta@eduskunta.fi

Valtiovarainministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto (U 70/2025 vp)

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt kirjallisena täydennystä valtiovarainministeriön suullisesti valiokunnassa 11.2. antamaan selvitykseen asiassa U 70/2025 vp valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan aluekehitysrahaston, mukaan lukien Euroopan alueellinen yhteistyö (Interreg), koheesiorahaston ja Euroopan sosiaalirahaston perustamisesta osana kansallista ja alueellista kumppanuussuunnitelmaa sekä aluekehityksen ja laadukkaisiin työpaikkoihin, osaamiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen vuosiksi 2028–2034 myönnettävän unionin täytäntöönpanoedellytyksistä (koheesiopolitiikan asetusehdotukset 2028–2034).

Valtiovarainministeriö katsoo, että valtioneuvoston kirjelmässä U 70/2025 vp esitetyt valtioneuvoston kannat ovat olennaisia ja hyvin perusteltuja.

Valtiovarainministeriö toteaa, että komission ehdotus kaikkiaan vuosien 2028–2034 rahoituskehykseksi olisi rahoitustasoltaan noin 1 893 miljardia euroa. Tämä olisi nykyiseen vuosien 2021-2027 rahoituskehykseen verrattuna noin 580 miljardia euroa suurempi, kun nykyisen kauden vertailukelpoinen kehystaso on noin 1 312 miljardia euroa.

Komission esitys jakautuu eri politiikkaprioriteetteihin siten, että otsake 1 kattaa taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinot, vaurauden ja turvallisuuden. Käytännössä otsakkeessa olisi jäsenmaille suoraan kohdentuvaa rahoitusta muun muassa maatalouspolitiikan, alue- ja rakennepolitiikan ja sisäasioiden rahoituksen osalta. Komissio esittää ennalta jäsenvaltioille kohdennettujen määrärahojen ryhmittelyä yhteen rahastoon, kumppanuusrahastoon (NRP). Otsakkeen 1 koko olisi kaikkiaan noin 946 miljardia euroa, josta ennakkoallokaatioiden mukaisesti jäsenvaltioiden kumppanuusrahaston suunnitelmiin kohdennettaisiin noin 698 miljardia euroa.

Valtiovarainministeriö nostaa esiin, että U70/2025 - kirjelmässä esitellyt koheesiopolitiikan asetusehdotukset vuosille 2028-2034 pantaisiin täytäntöön osana NRP-asetusehdotuksen mukaista kansallisen ja alueellisen suunnitelman kokonaisuutta. Valtiovarainministeriölle keskeiset rahoituskysymykset ja taloudelliset vaikutukset ovat myöskin osa NRP-asetusta eikä niistä suoraan säädetä komission ehdotuksissa Euroopan aluekehitysrahaston, koheesiorahaston ja Euroopan sosiaalirahaston perustamisesta.

Valtiovarainministeriö kuitenkin toteaa, että komission ehdotukset ennakkoallokaatioihin perustuvan rahoituksen osalta merkitsisivät maatalouden ja koheesion osalta vähennyksiä yhteensä noin 1,2–1,3 miljardia euroa ja lisäyksiä muuttoliike, rajaturvallisuus ja sisäasioiden rahastojen osalta noin 1 miljardi euroa. Suomen saantojen kannalta merkittäviä ovat myös otsakkeen 2 ohjelmat, joiden saanto jaetaan jäsenmaille avoimen kilpailun periaatteella komission hallinnoimien rahoitushakujen kautta, kuten Horisontti Eurooppa tai

Euroopan kilpailukykyrahasto. Komissio ehdottaa merkittäviä lisäyksiä otsakkeen 2 ohjelmiin, minkä voidaan arvioida kasvattavan myös Suomen saantoja näillä sektoreilla verrattuna nykyiseen rahoituskehykseen.

Valtiovarainministeriö korostaa, että rahoituskehysneuvottelut ovat kesken eikä neuvotteluissa ole rahoituksesta vielä varsinaisesti keskusteltu. Valtiovarainministeriö toteaa lisäksi, että valtioneuvosto on kirjelmässään U48/2025 vp todennut, että Suomi vastustaa esitettyjä, yhteisvelkaan perustuvia uusia lainarahoitteisia investointivälineitä, eli kriisivälinettä ja Catalyst Europe – välinettä.

EU-rahastoista ohjataan Suomeen rahoitusta, jota voidaan edelleen kohdentaa valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitettuina valtionavustuksina meillä erilaisille toimijoille. Siltä osin kuin kyse on sellaisista tehtävistä, jotka on osoitettu lailla julkisen vallan vastuulle ja joihin Suomen valtio jo osoittaa yleiskatteellista rahoitusta, kuten hyvinvointialueille, ei näihin voi käyttää valtionavustusta. Toisin sanoen, EU-rahastojen mukaisia kohdentamiseltaan kansallisessa päätösvallassa olevia valtionavustuksia voidaan osoittaa myös hyvinvointialueille, mutta vain sellaisiin kehittämis- ja muihin toimiin, jotka eivät jo ole hyvinvointialueiden lakisääteisiä ja siten yleiskatteellisen rahoituksen kohteena olevia tehtäviä.

Valtiovarainministeriö yhtyy edellä esitettyjä seikkoja korostaen U-kirjelmässä esitettyihin valtioneuvoston kantoihin.

Budjettineuvos, (vt.) yksikön päällikkö Vesa Kulmala
Finanssineuvos, yksikön päällikkö Noora Heinonen